

Речник термина

Активно становништво је становништво које је економски активно било да је запослено или да се на тржишту рада јавља у потрази за запослењем. Представља понуду радне снаге.

Апсолутна ускраћеност представља одсуство шанси или немогућност појединаца, домаћинства, друштвених група да приступе одређеним ресурсима, институцијама или се укључе у основне процесе свога друштва.

Апсолутно сиромаштво представља ниво прихода или потрошње породица и појединаца испод дефинисаног минимума животних потреба, као што су храна, одећа, обућа, становање, грејање и сл. Основне животне потребе чине тачно наведене количине и структуру потрошње за ове потребе.

Димензије искључености представљају специфичне облике искључивања, односно подручја из којих појединци и групе бивају искључени, попут дистрибуције прихода, финансијских тржишта, тржишта рада, роба и услуга, система образовања, здравствене, социјалне заштите, области друштвених мрежа, локалне или шире друштвене заједнице, културе и сл.

Дискриминација је неједнак третман појединаца или друштвених група искључиво на основу њихове припадности одређеној категорији дефинисаној на основу било ког социо-демографског обележја (расе, пола, старости, политичке оријентације, вере, етничке припадности и сл.).

Друштвене неједнакости представљају неједнакости у друштвеним положајима појединаца, домаћинства и група које проистичу из неједнаких нивоа прихода и других економских ресурса, друштвене моћи и друштвеног угледа.

Економска искљученост представља искљученост са тржишта рада, када добија облик незапослености, односно неактивности, или искљученост из расподеле економских ресурса, када добија облик сиромаштва.

Економске неједнакости представљају неједнакости у приходима, или другим економским ресурсима између појединаца, домаћинства или група у оквиру једне популације.

Екстремно сиромаштво јесте сиромаштво које представља угроженост основног биолошког опстанка. Према методологији Светске банке у примени се дефинише као износ прихода испод 1.25 USD (PPP) на дневном нивоу.

Животни стандард представља степен задовољености одређених потреба или животне услове као што су доходак, становање, одевање, исхрана и слично, док начин на који се потребе задовољавају представља *животни стил*.

Индикатор, односно показатељ јесте показатељ обележја одређене појаве који треба да на прецизан, једнозначан и поуздан начин покаже својство појаве у датом аспекту.

Концепт ускраћености, односно депривације, потиче из психологије и темељи се на концепту потреба. Ускраћеност примарно представља објективно стање у коме постоји извесна сметња у приступу друштвеним ресурсима и процесима која доводи до задовољавања многоструких потреба, успостављања прихватљивих услова живота и активног учешћа у животу заједнице.

Лакен (Leaken) индикатори су инструмент за стандардизовано мерење друштвене укључености на нивоу ЕУ. Основни скуп заједничких Лакен индикатора отворен је за преиспитивање и усавршавање, а подаци о друштвеној укључености прикупљају се SILC анкетом (Statistics on Income and Living Conditions) стандардизованом за све чланице ЕУ.

Материјална депривација представља немогућност појединаца или домаћинстава да задовоље потребе и приуште добра која се у њиховом друштву сматрају типичним.

Медијана прихода је приход који се налази тачно на средини дистрибуције свих прихода у друштву, при чему половина друштва зарађује више од тог износа, а друга половина мање.

Меморандум о социјалној укључености (МСУ) (Joint Inclusion Memorandum – ЈИМ) је документ у коме свака земља описује контекст сиромаштва и друштвене искључености, као и приоритете у решавању ових питања. Меморандум о социјалној укључености један је од захтева који се морају испунити у процесу приступања ЕУ.

Национално специфични индикатори су инструмент којим се испитује ускраћеност друштвених група у специфичним националним условима.

Отворени метод координације ОМК (Open Method of Coordination – ОМС) утемељен унутар ЕУ, главни је механизам за постизање повећања ефикасности који комбинује заједничке циљеве

социјалних политика земаља чланица, националне акционе планове и заједничке индикаторе који омогућавају мерење напретка, са циљем промовисања ефикасније стратешке политике друштвене укључености земаља чланица (Council of the European Union, 2004). Ово је добровољан процес политичке сарадње и подразумева узајамни процес планирања, праћења, поређења и прилагођавања националних политика заједничким циљевима чланица ЕУ.

Паритет куповне моћи је принцип према коме је стопа номиналне депресијације једнака разлици између домаће и стране инфлације; строжија (и мање вероватна) варијанта апсолутног PPP води потпуном изједначењу цена у свим земљама када се изрази у заједничкој валути.

Политичка искљученост је искљученост из процеса избора представника политичког одлучивања у заједници, искљученост из политичког одлучивања и немогућност да се на било који начин (непосредно преко партиципације у телима одлучивања, или посредно преко избора, организација за притисак) утиче на политичке одлуке.

Потрошачка јединица представља потрошњу члана домаћинства, са урачунатим разликама у нивоу потрошње одраслих и деце и приписаном заједничком потрошњом домаћинства.

Предрасуде су неоснована веровања и ставови на основу којих се појединци или групе вреднују позитивно или негативно, најчешће утемељени на стереотипима.

Рањиве групе су групе које су искључене из појединих или вишеструких аспеката друштвеног живота, живе у условима сиромаштва или су изложене ризицима да буду искључене и да доспеју у стање сиромаштва.

Релативна ускраћеност представља смањене шансе појединаца, домаћинстава, друштвених група (у односу на друге у истом друштву) да се укључе у квалитетне услуге, ресурсе и развојне процесе свога друштва.

Релативно сиромаштво представља минимум прихватљивог стандарда живота у једном друштву. Не изражава се преко апсолутног новчаног износа (за разлику од апсолутног сиромаштва), већ као проценат медијане прихода или медијане потрошње.

Социјална искљученост јесте *стање у којем се налазе* појединци, односно групе истиснуте из економског, политичког, културног или друштвеног система чиме бивају спречени да својим пуним капацитетима учествују у друштвеним односима и токовима због свог сиромаштва или недостатка

основних знања и могућности за доживотно учење, или као резултат дискриминације. Овакве појаве појединца или групе становништва удаљавају од могућности за запослење, остваривање прихода и могућности образовања, као и од укључивања и учешћа у друштвеним мрежама и активностима у заједници. Искључени појединци, односно групе имају недовољан и неадекватан приступ институцијама, органима власти и процесима доношења одлука.

Социјална кохезија подразумева способност једног друштва да осигура добробит свим својим члановима, да сведе на минимум неједнакости и избегне поделе. Ниједно друштво није у потпуности кохезивно; то је пре идеал којем свако друштво треба да тежи одржавањем, побољшавањем и прилагођавањем променама које се дешавају у економској, социјалној и политичкој сфери. Њен циљ јесте уравнотежен развој ЕУ, смањење структурних разлика између региона и промовисање једнаких могућности за сваког појединца. У практичном смислу, ово се постиже различитим финансијским интервенцијама, у највећој мери кроз структурне фондове и Кохезиони фонд.

Социјални ризици су фактори који повећавају шансе појединаца и породица да допадну у стање сиромаштва или буду социјално искључени (попут застарелих квалификација, болести, инвалидитета, незапослености и сл.).

Социјално укључивање је процес који омогућава да они који су у ризику од сиромаштва и социјалне искључености добију могућност и средства која су потребна за пуно учешће у економском, друштвеном и културном животу и постизању животног стандарда и благостања који се сматрају нормалним у друштву у којем живе. Социјално укључивање осигурава веће учешће грађана у доношењу одлука што утиче на њихове животе и остварење основних права.

Стопа активности је пропорција активног становништва (запосленог и незапосленог) у односу на становништво радног узраста.

Стопа неактивности је пропорција неактивног становништва у односу на становништво радног узраста.

Структурно сиромаштво је углавном дугорочно сиромаштво изазвано структурним факторима као што су економски раст, структура економије, доступна радна места, адекватност и доступност образовања и сл.

Субјективно сиромаштво представља осећај ускраћености који људи имају поредећи себе са другима и поредећи своје приходе с оним што сматрају минимумом за прихватљив ниво живота.

